

Németh László

Az áttekintés képessége

Ma lényegesen más az iskola s a környezet viszonya. A világ teli van azzal, amit odabenn tanítani kell, nem az iskola unszolja az életet, hogy ugyan fogadj el tőlem valamit, hanem az élet az iskolát: ugyan teremts már valami rendet abban, amivel én már a gyermekagyat is elborítom. Lakásaink falában ott jár a villany, csapján kicsordul a víz, egy kis doboz távolsági „leadásokat” fog fel, de ugyan mi hozza oda a vizet, mi az az áram, biztosíték, miféle hullámok hossza az, amelyen Budapest, Moszkva vagy a BBC szólanak. A rádiókból szerzők neve ömlik, Köchel-jegyzék, meteorológia, a falurádióban silózásról értekeznek, hogy helyezzem el magamban a különféle verseket, zenei műfajokat, mi az a frontbetörés, rigolírozás? A moziban, színházban drámát játszanak – az amerikai polgárháborúról, Napóleon és Kutuzov párbajáról, Antonius és Kleopátráról. Hogy lehet ezeket a kosztümöket s alakokat az időbe illeszteni? Az apa az eróműnél dolgozik, az anya a Filtextben, az albérlő fiz. kémből szigorlatozik, mit takarnak ezek a rejtélyes szavak – a gyermeki képzeleten átsüvítő lökhajtásos gépekről, rakétákról nem is szólva? Hol van az a Kongó, amellyel annyi baj van, miért folyik Algériában a vér, mi az az Indonézia, Laosz, Kambodzsa? A mi civilizációnk – beszéd, könyv, hangszóró – olyan tömegben szórja az agyra a neveket, hogy nem az a veszély többé, hogy az ember haláláig sem hall egy Mozart-operát, hanem hogy Mozartból is csak olyan zaj lesz, mint a többi rádióból ömlő hangból, s nem attól kell félni majd, hogy az ember nem jut túl a faluja határán, hanem hogy csak kuszábbá utazza a fejét. Az oktatásnak így nem az a szembeszökő feladata, hogy egy magasabb „tudósvilágba” vezesse be az embert, hanem hogy abban, ami az agyát ostromolja, vagy ostromolni fogja, megtanuljon rendet tartani.

